

фото люб'язно надано автором

Василь Шкляр — один із найтитулованіших та найулюбленіших письменників країни, «батько українського бестселера», автор знаменитого роману «Чорний Ворон», який приніс йому широку славу та найпрестижніші літературні нагороди. Саме за цю книжку 2011 року авторові було присуджено Шевченківську премію, однак Василь Шкляр, уперше в історії цієї державної нагороди, не прийняв її на знак протесту проти антиукраїнської гуманітарної політики тодішньої влади. Твори Золотого письменника України перекладено багатьма мовами світу, зокрема англійською, португальською, болгарською, вірменською, шведською, словацькою та ін.

Василь Шкляр — це літературний вікінг, легіонер, який завжди готовий до текстових походів і зіткнень з образно-художніми стихіями... Якщо вже розвивати й просувати українське кіно, яке в новітніх умовах не може не бути комерційним, то насамперед на матеріалі романів Василя Шкляра.

Ярослав Голобородько, літературний критик

Свого часу була серйозна спроба екранізувати роман «Елементал», який для кіношного життя дістав другу назву «Самотній вовк». Проект зупинила одвічна засторoga: не псуйте відносин з братнім народом. Нині, у час російсько-української війни, настала й пора «Самотнього вовка».

Василь Шкляр

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-4523-5

9 786171 245235

ВАСИЛЬ ШКЛЯР
САМОТНІЙ ВОВК

ВАСИЛЬ ШКЛЯР

САМОТНІЙ ВОВК

ВАСИЛЬ
ЩЕДРАЯ

ВАСИЛЬ
ЩЕДРАК

САМОТНИЙ
ВОВК
(ЕЛЕМЕНТАЛ)

Роман

ХАРКІВ КЛУБ
2018 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
Ш66

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Едуард Новіков*

ISBN 978-617-12-4523-5

- © Шкляр В. М., 2012, 2017
- © Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2018
- © Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2018

*Любомирові Шкоруті,
котрий викупив мене з неволі*

*На відміну від інших книжок, у цьому романі
власні назви та імена не змінено.
Інша річ, що деякі персонажі офіційно живуть
під псевдо і до певного часу не мають права
на розтаємничення свого походження*

Частина перша

I

Початок цієї темної історії я люблю називати витоками, бо вона й справді витікає із тієї надмірної дози джину, яку я дозволив собі в нашому полковому барі «Поглинач змії». Взагалі-то я п'ю нечасто, як і личить дикому гусакові, але іноді таки надолужую втрачене, особливо у стані глибокого смутку за справжнім борцем та нормальною жінкою. Саме так сталося і під ту веселу okazію, коли я «випустив джина із пляшки» і він підхопив мене у вихор зовсім непередбачуваних подій.

На початку травня, коли наш Легіон святкує свою найбільшу перемогу «Камерун», тут оголошують день відчинених дверей і недоступна територія псів війни перетворюється на прохідний двір. Сюди сунуть всілякі гості, журналоги, клошари, роззяви і навіть дівулі з непристойно припухлими губами та надією влипнути в якусь романтичну пригоду. Іноді це їм вдається, як, наприклад, моїй веснянкуватій ластівці Ніколь, котру я, скориставшись «відчиненими дверима», зтягнув тоді до бару, аби подратувати гусей із нашого секціону¹. Крім усього,

¹ Підрозділ Французького іноземного легіону чисельністю 50 чоловік.

я хотів віддячити Ніколь за бурхливу нічку, проведену в її однокімнатній квартирці, схожій на келію грішної черниці. А може, то й справді була келія, адже старовинний будинок, у якому змостила гніздо моя ластівка, колись належав монастиреві. Я в це повірив одразу, бо ліжко Ніколь займало всю кімнату і в квартирі ще залишалося місце тільки для тісної душевої, де, звичайно ж, можна було й помолитися. Саме там я розглядав зворушливе ластовиння Ніколь, яке на розпашілому тілі проступало в найнесподіваніших місцинах.

Але тоді, в барі, його видно було не скрізь, хоча стрейчева сукня Ніколь приховувала лише її найвразливішу плоть. Та цього виявилось достатньо, аби необачний бугай Марек порушив святе правило легіонера: «Ніколи не кажи зайвого». Видно, він уже хильнув не менше за мене, бо відразу, як тільки ми сіли за сусідній столик, так одвісив нижню губу, що на неї можна було почепити ковінку.

Ніколь усміхалася до всіх і до всього. Ніколь цвіла і пахла — пахла дражливими парфумами й минулою ніччю. Її тішило це всуціль чоловіче товариство, це хмільне тирло, де зібралися до водопою самі жеребці, і вона всією собою вбирала їхні відверті погляди і від того ставала іще гарнішою, змінювалася на очах, як змінюється сумне дерево Молуккських островів під свіжим подихом ночі. Ніколь і сама без особливої сором'язливості позирала довкруг, і я навіть помітив, як її погляд зупинився на автоматі, який випльовував нам безкоштовні презервативи.

— А це правда, що вам заборонено одружуватися? — зі щирою цікавістю запитала вона.

— Авжеж, вісім років.

— Вісім ро-о-о-о-оків?

— Дрібниця, — сказав я. — Почекаєш?

— Звичайно. — Ніколь охоче приставала на будь-яку гру. — Подумаєш, якихось вісім років. Мені не буде ще й тридцяти. А тобі?

— А мені буде... Ідеальний час для одруження.

— Ти чудо, — вона провела пальцями по моїй щоці. Ох, ця сластолюбна рука — млосно-лінива, трошки волога від збудження, але завжди певна себе.

Я знов приклався до склянки із джином, уже не відчуваючи гострого смаку ялівцю.

— А це правда, що ви їсте змії? — спитала вона.

— Брехня, — сказав я. — Ми їмо жіночі серця. Чи принаймні бичачі яйця.

— О! — засміялась вона. — А чим запиваєте?

— Дощем.

— Дощем? — Ніколь так сміялася, як сміються дуже щасливі або дурненькі жінки, що, власне, одне й те саме. Але вона й далі розквітала і пахла, як нічне дерево Молуккських островів, і всі заглядалися на нас; навіть тверезий бармен Сиріл уже вкотре показував мені великого пальця.

Отоді-то все й зіпсував Марек, бо від заздрощів бовкнув таке, що відразу видавало його постійну прописку.

— Де ти підчепив цю рябу кобилу? — спитав він російською і зморщив свою монголоїдну плескату мармизу.

Може, ще все обійшлося б, але, правду кажучи, я недолюблював цього пихатого москаля, до якого навіть не приставало лагідне ім'я Марек. Я вже

знав, що він служив у Росії і під час якоїсь сутички порішив там свого взводного. Дійшло до того, казав Марек, що той надзюрив у кухню і примушував його випити. Якщо так було насправді, то я нічого не маю проти, але все те мені видалося легендою, коли в Конго цей гевал застрелив старого негра тільки за те, що той десь поцупив камуфльований комбез і перевдягнувся в нього.

А в барі мене найдужче взяло за живе те, що Ніколь не розуміла російської, проте відчула, що мова про неї, і любенько всміхнулася Мареківі.

— У мене таке враження, що ти й сьогодні лигнув сечі, — стромив я шпильку в його болюче місце. Я промовив це майже з московським акцентом, але до нього не дійшло.

— Що ти сказа-а-ав? Ану повтори!

— Не пий сечі, бо вона б'є тобі в голову.

— Ти, салоїд! — він підскочив до нашого столу і вхопив мою ж таки, ще не допиту пляшку із джином.

Мені зовсім не хотілося вирушати услід за доблесним російським взводним, що поліг смертю хоробрих від руки Марека, та бідолашним негром, а тому, зводячись на рівні, я зацідив бугаєві поміж роги з такого розрахунку, аби цього вистачило на кількахвилинну амнезію. Але я таки був на добрячому підпитку, бо трішечки не вгадав — під щиколотками пружко хруснуло перенісся, і Марек завалився навznak на підлогу. Він таки знепритомнів і навіть не подбав про мій недопитий джин — пузата пляшка випорснула з його руки й вибухнула, як протипіхотна граната, розбризкуючи навсібіч

осколки. Мені навіть здалося, що Марек також, як пійло, розпливається по підлозі і його доведеться збирати в коряк.

Ніхто нічого не зрозумів. Як і бідна Ніколь. Бо замість того, щоб ще одну нічку відмолювати гріхи в її келії, я отримав двадцять діб прізону¹.

Однак порівняно з нашою конотопською «губою», де колись прищакуватий лейтенантик-суворовець примушував мене переганяти воду з калюжі в калюжу, прізон — це просто розкішний курорт на березі Середземного моря. Дали тобі в руки газонокосарку — і вперед, стрижи, хлопче, травичку, якщо сверблять кулаки, а коняча доза спиртного вибила з голови настанову нашого психоаналітика Андре Сіяка: «Нам не потрібні горили, які здатні віддубасити кого завгодно в барі, — казав він. — Ми надаємо перевагу хлопцям, які можуть відвідати бар, та, зрозумівши, що це не найкраще місце, вчасно звідти піти».

Усе це, звичайно, так, і я лиш дивуюся, чому цих «не найкращих місць» ніколи не бракує у нас під самісіньким носом. Невже тільки для того, щоб кровні грошики поглиначів змії не осідали десь осторонь? Аби їх не жертвували, наприклад, на монастирі та інші благодійницькі справи?

Косарочка дзумрить у моїх руках, як бджола, і під її дзижчання так гарно думається. Особливо про борщ і нормальну жінку. Цікаво, чи Ніколь знає, що на світі є борщ, сало, вареники і є путня горілка, а не всі оці їхні підсолоджені сцяки, що

¹ Своєрідна гауптвахта у Легіоні.

так по-дурному б'ють у голову? Що, окрім стриженних газонів, є високі некошені трави, в яких із нормальною жінкою може втопитися навіть такий неперевершений плавець, як я, найкрутіший плавець спецсекціону «Жаби», якому на воді й під водою підвладне все.

А втім, я люблю, як пахне скошена трава. Так ще пахне від молодого жеребця, який жує конюшину, зазеленюючи свої шовкові заїди, і, щоб швидше збігав час, ти можеш уявити себе конем, тим більше, якщо ти ще недавно спав із рябою кобилою, ти вже, вважай, став жеребцем, який випасає ось ці соковиті галявини — що більше трави, то краще. Перевтілюватися дуже легко, тут не потрібно жодних зусиль, особливо якщо ти вже давно не людина, а звичайнісінький елементал — істота, яка живиться стихіями.

Проте той-таки наш психоаналітик Андре Сіяк каже, що елементали (це його улюблена тема) стоять не нижче за людину й відрізняються від неї лише тим, що в них не одна душа, а кілька. Різниця полягає в тому, каже Андре Сіяк, що ми не походимо від Адама. Так, ми зодягаємося, закохуємося, іноді навіть одружуємося, але діти належать не нам. Ми розчиняємося в людському натовпі і знаємо все, що відбувається навколо. Щоправда, дехто з нас залишається на рівні рослинного існування, однак той, хто навчиться підкоряти собі всі стихії, хто зуміє жити ними, як жаба живиться комахами, той зможе все.

Невдовзі мені дадуть шанс переконатися в цьому, та поки що я, звичайнісінький жеребець, випасаю

траву. Її сік аж бризкає з-під гребінця косарки й лоскоче мою... ні, не душу, адже їх у мене багато, а це все одно, що немає жодної. Натомість я маю хіба що міцну грудну клітку, в яку час від часу хтось підкидає зозулині яйця.

Але якщо я, пане Сіак, не походжу від Адама, то чому ж тоді під час відбору до Легіону, під час тестування ви серед багатьох хитрих запитань поцікавилися, чи мій батько спить із чужими жінками? А може, саме тоді ви й віднесли мене до елементалів, коли я сказав, що ні, не спить, і взагалі я мав би сумнів, чи мій татусь торкався коли-небудь жінок, якби я не з'явився на світ. Вам це дуже сподобалось, пане Сіак, дуже. Ви навіть не перепитали, як же я сумнівався б, не народившись, бо саме таким, ненародженим, я вам і був потрібний. То я добре придумав з тією відповіддю.

Так само, як ось тепер із цим конем. Хай-но ви йду з прізону — першого ж вечора подамся до Ніколь у монастир і скажу, що я напашений жеребець, а вона голодна лошиця. Ніколь шизіє від таких розваг, тоді ластовиння ще дужче проступає на її обличчі й вона стає схожою на юну Ані Жирардо. Чому, власне, схожою, вона справді нею стає, для елемента це просто дрібничка — заволодіти Ані Жирардо, Сінді Кроуфорд чи ким завгодно.

Ось тільки випасати газони ще доведеться сімнадцять днів, і за цей час перевтілення можуть довести мене до того, що я заіржу.

Але я не даремно так часто згадував Андре Сіака, бо невдовзі асфальтовою доріжкою до мене підкотив чорний «пежо» і за його кермом я впізнав

біле, наче вимочене у хлорці обличчя нашого психоаналітика.

— Є р-р-розмова, — сказав Сіак українською, і лише хрипливе «р» видавало, що він народився у Франції.

— За що ти зламав йому носа? — спитав Сіак уже в машині, коли я перевдягнувся і ми з вітерцем помчали рівненькою трасою невідомо куди.

— За сало, — сказав я.

— Він що — вкрав у тебе сало? — засміявся Сіак. Навіть його білі зуби видавалися жовтуватими на тлі неприродно білого обличчя.

— Ні, повівся по-свинському.

— Ти не казав, що володієш... цими східними штуками. Ти багато від нас приховав.

— Які там східні штуки? — знизав я плечима. — У нас своїх вистачає.

— Бойовий гопак? — іронічно спитав він.

— Ні, прямий удар поміж роги. Бугая валить. Або захват попідсилки. Але веслування і плавання у мене справді на першому місці.

— Ти знав, що карате і всякі такі дурниці у нас не в пошані, так?

— Звісно ж.

— І знаєш чому? — спитав він.

Я милувався автострадою, по обидва боки якої височіли неонові ліхтарі, хоч їхали ми не містом, — тут і там зеленіли виноградники, лиш де-не-де видніли черепичні дахи. Сіак тримав стрілку спідометра під дві сотні й не зводив очей з дороги.

— Знаю, — сказав я. — Дехто вважає, що це є причиною зайвих конфліктів.

— Ні, не тільки. Просто це викаблучування потрібне лише в гівняних американських фільмах. Де один недоносок калічить цілу армію. А ти ж уже знаєш, що так не буває?

Я вирішив, що на це запитання відповідати не обов'язково. Зрештою, то була тільки прелюдія до набагато важливішої розмови — така собі розминка, яка ні до чого не зобов'язувала.

Перед естакадою Сіак скинув швидкість, і синій щит шляхової розв'язки підказував, що ми десь між Тулоном і Ніццою. Отже, територія нашого полку лишилася позаду, і мені ближчим часом не світила зустріч ні з язикатим Марекком, ні з благочестивою Ніколь, чий солодкий язичок, здається, був призначений зовсім не для розмов.

Сіак також зрозумів, що час переходити до головного, і, скориставшись меншою швидкістю, повернув до мене своє крейдяне обличчя.

— Ти добре знаєш Чечню?

Запитання було трохи несподіваним, і я подумав, що Андре Сіак, безперечно, фахівець винятковий: на таку службу, як у нього, альбіносів не беруть.

— Ні, — сказав я. — Був там, ото і все.

— На чієму боці?

— На нашому. Ви ж знаєте.

Йому це сподобалося: і те, що «на нашому», і те, що «він знає». Я не став його розчаровувати поясненням, що був я там на... своєму боці.

— Є одна пропозиція, — сказав він те, що вже давно було зрозуміло, — просто так із в'язниці нікого

не забирають, навіть якщо ти незамінний елемент спеціального секціону «Жаби». — Але Сіак витримав ще одну кілометрову паузу й повторив: — Саме пропозиція — не наказ. Тобто ти можеш відмовитись. Якщо погодишся — оплата подвійна, як за бойову операцію. А в разі відмінного виконання — винагорода. Півмільйона франків.

Моєю грудною кліткою пробіг холодок. Не тільки тому, що вражала сума сто тисяч баксів, а ще й через те, що вона якраз дорівнювала страховому відшкодуванню за мою смерть.

«Пежо» вже з'їхав з автобану і котився вузькою бетонованою дорогою серед поля. Зупинився перед шлагбаумом «STOP», той піднявся угору, як гільйотина.

— То що, їдемо далі? — спитав Сіак. — Подумати ще буде час.

Здавалось, він просто грається зі мною, випробує на ще один тест, адже поки що не було про що й думати — хіба подумки лічити купу грошей, яких вистачить мені не лише на пристойний пам'ятник, але й на скромний мавзолей.

Попереду була ще ґратчаста металева брама, яка теж відчинилася автоматично (цей чорний «пежо» і його господаря тут добре знали), а далі ми зупинилися перед дерев'яним двоповерховим будиночком, який здивував мене своєю непоказною простотою. Тоді я ще не знав, що навіть військовий штаб НАТО (не Брюссельська штаб-квартира, а саме польовий SHARPE) тулиться в таких же непримітних клунях.

Усередині теж не було нічого особливого, тут стояла лінива тиша, і вартовий легіонер у білому

однострої не подав ані звуку, лиш витягнувся у струну.

Ми східцями піднялися на другий поверх, і тільки тут, проходячи довгим вузьким коридором, я побачив на дверях банальні конторські таблички з написами «Відділ з питань планування й політики», «Відділ оперативного реагування», «Відділ моніторингу міжнародних кризових ситуацій»...

Авжеж, саме ці останні двері штовхнув Андре Сіак і пропустив мене наперед.

У приймальні за комп'ютером сиділа породиста кобилка в дим-окулярах, з розкішним буланним хвостом, схопленим угорі чорним бантом, і я, згадавши своє пасовисько, ледве не заіржав. Може б, це ще зрозумів тонкий психоаналітик Андре Сіак, але не господар кабінету, який видавався аж надто суворим, хоча зодягнутий був у цивільне. Проте не відомо, чи то він сірий твідовий костюм дібрав до сірих очей, чи, навпаки, підігнав сірі скляні очі до свого дорогого костюма. На його місці я, наприклад, був би значно поштивішим із потенційним володарем ста тисяч баксів і, можна сказати, франковим напівмільйонером.

На відміну від Андре Сіяка, він без жодних передмов подав мені кольорову карту невеличкого формату і попросив запам'ятати всі населені пункти, обведені червоними кружечками. Таких було п'ять.

Не минуло й хвилини, як знавець міжнародних кризових ситуацій простяг руку і, забравши мапу, подав мені таку саму, але цього разу без географічних назв. Тобто це вже була бліда контурна копія попередньої.

— Позначте об'єкти, які ви запам'ятали, — звелів він і подав мені червоний маркер.

Це нагадувало гру в хрестики-нулики, але я слухняно позначив у центрі Грозний, ліворуч північніше — Моздок, праворуч — Гудермес, а південніше ще два нулики — Ножай-Юрт і Ведено.

Якусь мить повагавшись, я трохи відступив од Моздока і для повного кайфу таки поставив хрестик.

Він узяв мапу, оглянув її і подивився на Андре Сіяка. У його сірих очах не було ні задоволення, ні здивування. Тільки холодний спокій. Потім він перевів погляд на мене.

— А що це за хрест?

— Там мене поховали, — сказав я.

2

Я вилетів на Північний Кавказ як представник Міжнародного Червоного Хреста, і, дрімаючи в череві вантажного «боїнга» (чого мені найбільше бракувало в Легіоні, то це сну), я сну... сну... снував собі думочку, що хрест — то таки особливий знак, який, крім усього, має ще й силу провидіння. Варто було мені намалювати його червоним маркером на контурній мапі, як він уже перемістився на мої груди, — це був пільговий знак війни — не стріляти! — хоча й нагадував той-таки хрест в оптичному прицілі.

Це я вдруге вирушав у ті краї, причому обидва рази, можна сказати, з однаковою місією «cherchez la femme»¹. Та якщо першого разу я самотужки подався в те пекло наосліп і голіруч, то тепер моя «червонохресна» місія мала чітко вироблений план і надійне забезпечення. На перший погляд, завдання було іграшковим. Я навіть не міг допетрати, звідкіля набігали оті сто тисяч, — власне, сама винагорода й видавалася найнебезпечнішою в цьому вояжі, оскільки, вочевидь, припускала неабиякий ризик. Інакше все скидалося б на романтичну

¹ Шукайте жінку (*фр.*).

прогулянку, та ще й у парі з «дорогоцінною» кралею, котру я мав підібрати в одній глухій місцині і, пильнуючи, щоб з її голови не впала волосина, доправити до Марселя.

— Федерали полюють не лише на чеченських лідерів, а й на всіх їхніх родичів, — ще тоді сказав шеф відділу кризових ситуацій.

— У Басаєва вже немає нікого, — я подивився в його сірі скляні очі, але вони так і лишилися непроникними. — Тепер це самотній вовк.

— Однак не треба забувати, що в заручники потрапляють і представники міжнародних організацій. І не тільки в заручники. Яка ймовірність того, що вас там можуть упізнати?

— Майже ніякої, — сказав я.

— Майже... Цього «майже» не виключає навіть ваша тамтешня смерть?

— Знаєте, що з цього приводу сказав генерал Дудаєв?

— З якого приводу? — не зрозумів він.

— Найцікавіше у цій війні настане тоді, коли мертві почнуть повертатися з того світу.

— Мертві? З того світу? Ці кавказці уміють розмовляти афоризмами. Але за тією пишномовністю не завжди збагнеш, що вони мають на увазі.

Що і кого мав на увазі генерал, знав, мабуть, тільки він один, і з мого боку було б недоречно зараз тлумачити суть його слів, які я вперше почув від Султана Аржа, тобто Султана Чорного із села Гухой. Та саме тоді він розповів моторошну історію про поховання першого грузинського президента

Звіада Гамсахурдіа, котрий під час вигнання знайшов собі прихисток у Чеченії. Взагалі-то Султан Арж був зовсім не чорний, він мав русяве волосся і сині очі, які часто бувають у чеченців, і хоч зростом сягав під два метри, скидався на велетенську дитину, наділену, як у легендах, неприродною силою. Єдиним, кого боявся Султан, був Аллах, і лише раз у житті його спиною повзали мурашки.

На початку січня 1994 року надійшла сумна звістка про самогубство Звіада. Для тих, хто хоч трохи знав опального президента, це була приголомшлива несподіванка, адже він тільки-но вирушив із Грозного у Західну Грузію, щоб очолити рух за відновлення конституційного ладу в своїй країні. Світ розгубився у здогадах і підозрах, подекували про таємниче вбивство й тяжку хворобу Гамсахурдіа, через яку він, мовляв, у відчаї наклав на себе руки, а тим часом вдова президента звернулася до Джохара з проханням про посередництво між родиною Гамсахурдіа та режимом Шеварднадзе у справі з'ясування справжньої долі її чоловіка.

Джохар відразу розпорядився створити урядову комісію, яку очолив Зелімхан Яндарбієв. Окрім міністра закордонних справ Юсефа Шамсуддіна, радника Дудаєва Гелані Ахмедова, до неї увійшло ще кілька дебелих хлопців, серед яких в охороні був і Султан Чорний.

Зв'язалися з Тбілісі, де, на превеликий подив, чеченську комісію прийняли без жодних заперечень

і на найвищому рівні, хоча й з неприхованою насторогою. Річ у тім, що тут нічогосінько не знали про обставини загибелі Звіада, а дізнатися дуже кортіло, і вже в аеропорту чеченців зустрічали високі урядовці та керівники спецслужб.

Де? Коли? Як? Ці запитання однаковою мірою хвилювали і генпрокурора, і того ж таки Шеварднадзе, який також прийняв Яндарбієва без жодних зволікань.

Але Зелімхан Яндарбієв був не лише державним діячем, а ще й поетом, а тому із завеликою дозою красномовства почав з того, що Звіад Гамсахурдіа — видатний син свого народу і його належить поховати поруч із грузинськими царями.

Шеварднадзе змінився з лиця і, зворухнувши жовнами, різко перебив Яндарбієва:

— Ніякий він не син! Не син і не видатний. На ньому кров і нещастя народу.

Зелімхан завважив, що професійному дипломатові забракло протокольної витримки, і, пригладивши бороду, сказав незворушно:

— Він син не лише Грузії, він син усього Кавказу. А на кому кров і нещастя народу — розсудить історія.

— Вона вже розсудила!

— Досвідченим політикам не личить така нестриманість у ставленні до своїх опонентів.

— Це вам не личить мене повчати. Джохар ніколи б не дозволив собі так розмовляти зі мною.

— Пробачте, — чемно сказав Зелімхан. — Я тільки прагну адекватної оцінки особи небіжчика.

— Ми не для того тут з вами зустрілися. І не будемо робити проблему з цього похорону. Він може бути похований тільки як рядовий громадянин.

Шеварднадзе нервово підвівся, даючи знати, що розмову закінчено.

Чеченський візит фактично закінчився нічим, проте було домовлено про координацію дій з обох сторін, і невдовзі до Грозного прибула слідча група з генпрокуратури Грузії. Її прийняв Джохар Дудаєв.

Генерал, як завжди, був у своїй камуфльованій робі без знаків розрізнення — тільки сині рубчики на пілотці вказували на рід військ.

— Мій народ із гордістю сприйме факт поховання першого президента Грузії на чеченській землі, — сказав він. — Але, зважаючи на роль і значення постаті Звіада Гамсахурдіа, вважав би правильним поховати його на батьківщині з усіма почесностями. Поруч із найбільшими синами Грузії.

— Але ж... — зам'явся заступник генпрокурора, — з нами не хоче навіть зустрітися вдова покійного.

— У вдів, — сказав генерал, — завжди своє особливе ставлення до таких подій. І це треба сприймати з розумінням. А нам потрібно якомога швидше владнати всі формальності і зайнятися головним — похованням Звіада. Чи то в Грузії, чи в Чеченії.

Однак «формальностям» не видно було кінця. Бо та ж слідча група давно розгорнула пошуки тіла Звіада по всій Західній Грузії і, заграючи з чеченцями, лише намагалася виграти час. Та всі зусилля виявилися марними і, втрапивши в глухий

кут, грузинські спецслужби були змушені допустити до цього чеченців і гарантувати безперешкодне вивезення тіла до Грозного. Після візуальної ідентифікації.

Можливо, взаємні претензії так і не вибухли б, але в середині лютого до чеченської сторони приєдналися всюдисущі литовці й у Тбілісі вже прибули члени їхнього парламенту. Знову формальності, уточнення протоколу розпізнання і передачі тіла. Ніяк не вгавав той-таки заступник генпрокурора, який наполягав на судово-медичній експертизі в повному обсязі, інакше він не дасть санкції на перевезення тіла. Трохи остудити його вдалося сивим академікам, котрі добре знали Звіада і в останній момент увійшли до грузинської делегації.

Нарешті вилетіли в Зугдіді, де пересіли на вертоліт, залишивши тут частину людей, у тому числі й академіків. А далі вирушили тим маршрутом, що його вказував представник родини Гамсахурдіа, охоронець Звіада, який був із ним до останньої хвилини. Султан Чорний казав, що грузини з великою повагою дивилися на цього чоловіка, як, зрештою, з такою ж шанобою ставилися вони й до чеченців, і якби викинути з вертольота заступника генпрокурора, казав Султан Чорний, то всі ми нагадували б одну сім'ю.

Приземлилися в гірському селі. Було вітряно, холодно, і вони шутилися на тому вітрі, ховаючи один від одного очі. І не дивилися на селян, які збіглися на гуркіт вертольота. Вони бачили тільки згорблену спину провідника, який вів їх до того місця.

Так мовчки і дійшли до господи селянина Зарандія. Тут, на подвір'ї, під широким навісним дахом, у закутку вони побачили купку рудої землі, наче хто глини нагорнув для замісу.

Вони познімали шапки і знов, не дивлячись один на одного, розписалися у протоколі.

Відкопали труну. За півтора місяця свіжостругана дошка ще не встигла зчорніти.

— Відкрийте віко, — сказав Зелімхан. — І хто його знав, хай підійдуть ближче.

Відхилили віко. Грузини, пропускаючи один одного наперед, підступили до труни й відразу закивали головами.

— Це він...

— Немає сумніву.

Труну повантажили у вертоліт і полетіли в Зугдіді, де чекав літак. Тут ще раз відкрили віко, щоб розпізнання тіла засвідчили академіки, і вони також закивали головами.

Підписали третій протокол. У літак, який тепер вирушав до Грозного, сіли й кілька грузинів. Похорон призначили на 24 лютого.

Першого президента Грузії ховали не на рідній землі, але, як і годиться, з усіма почестями. Під жалобний марш у супроводі почесної варти труну доправили на військовому лафеті до блоку «Б» Президентського палацу, де відбулася громадська панахида.

Прибули сотні земляків Звіада і навіть патріарх грузинської церкви. Тихою чорною рікою текла процесія до резиденції президента Ічкерії,

де було приготоване останнє пристановище для небіжчика.

Султан Чорний поволі відмірював крок у почесній варті, і його спиною повзали мурашки. Минулої ночі, охороняючи труну, він не витримав і ще раз відхилив віко. Не вірячи своїм очам, навіть торкнувся рукою... Людського тіла там не було.

І ось тепер, спостерігаючи за цим велелюдним дійством і тамуючи в собі досі не знайомий страх, Султан Чорний благав Аллаха, аби той поставився до цього з розумінням.

3

Літак приземлився в аеропорту Махачкалі, і я вилузувся з його сонного черева майже як Одісей із троянського коня. Хоч би де я вибирався з літака чи гелікоптера після тривалого перельоту, а завжди насамперед приношуюся до підсоння¹, наче все залежить від нього, і тепер також глибоко втягнув повітря, як перед стрибком у воду. Травневе сонце пригрівало, але ще не пекло, десь, либонь, чи не з Каспію, подував свіжий легіт, і я сказав собі: «Ласкаво просимо, мосьє Дюшан, чурек і сакля — все твоє», — сказав я, звичайно, не вголос, бо внизу біля трапа вже переступав з ноги на ногу жвавий чоловічок і світився до мене порцеляновими зубами.

— Мосьє Дюшан? — спитав він.

— Мосьє Пелен?

Якби я вмів ніяковіти, то, напевно, зашарівся б, адже немає нічого примітивнішого за всі ці агентурні «ля-ля-фа-фа», і мені здається, що якби на той час місію Червоного Хреста очолював тут не француз, то все відбулося б так само. Тільки на моєму місці був би хтось інший і в його грудній порожнині

¹ Клімат.

нічого не зворухнулося б навіть тоді, коли б він угле-
дів те, що побачив я, — на ближній посадковій сму-
зі грівся на сонечку Іл-86 і магнетизував мосьє Дю-
шана крикливим написом «УКРАЇНА».

Пелен, мабуть, подумав, що мене вразили бете-
ери, які тут і там бовваніли довкола летовища, і ви-
нувато розвів руками:

— *A la guerre comme a la guerre*¹, — сказав він. —
Тут розташовані військові частини федералів. Усе
під їхнім контролем.

— І навіть ваша місія? — безцеремонно спитав я.

— Ну, не зовсім...

У тому числі й ви особисто, мосьє Пелен, поду-
мав я, закидаючи за плече важкенький саквояж,
який Пелен уже зважив очима.

— Сподіваюсь, у вас там нічого такого... е-е-е...

— Нічого. Окрім зброї, — сказав я.

— Зброї?

— Так, найгрізнішої зброї проти росіян. *Vodka*
«*Smirnoff*».

— О! — Пелен штучно засміявся штучними зуба-
ми, бо після мого жарту йому ще не відлягло.

Але потерпав він даремно. В аеропорту не бу-
ло й натяку на зелений коридор, і мені довелося
пройти найсуворіший митний контроль, позбув-
шись зі своїх запасів першої пляшки «смирновки».

— Я відшкодую, — знов винувато всміхався Пе-
лен. — Ви ж розумієте, що з ними краще не сваритися.

Я розумів. Ми пройшли до офісу Червоного
Хреста, що містився тут-таки, в приміщенні аеро-

¹ На війні як на війні (*фр.*).

порту. Пелен виставив пляшку дорогого французького коньяку, який виявився, як завжди, звичайнісіньким бренді. Коли він узяв свою склянку, вона затанцювала в його руці, і Пелен хапливо, але майже з відразую відпив добру половину.

— Взагалі-то наша головна база не тут, а в Хасав-Юрті, це на кордоні між Дагестаном і Чечнею, — розповідав він про химині кури. — Там ми зосереджуємо всі гуманітарні надходження, а потім відправляємо їх за призначенням... Та ви пийте, пийте, мосьє Дюшан! Тут усі п'ють, тут без цього можна збожеволіти.

Підохочуючи мене, він знов узяв склянку, і тепер, після першого причастя, його рука стала значно твердішою. Однак ми ще не встигли вмочити губи, як раптом відчинилися двері й до кімнати влетів такий розлючений чолов'яга, що я відчув, як мимоволі напружились мої м'язи. Він мав до того чорнюще обличчя, що я сприйняв його за кавказця, та вже з першої фрази розпізнав свого земляка.

— Да шо ж это за сваволье такое, господин Пелен? Сначала с нас требовали по двести долларов в час за простой самолёта, а теперь, выявляется, нет кому разгружать нашу гуманитарку! Это так не пройдёт, господин Пелен, я не только депутат украинского парламента, у меня мандат Организации непредставленных народов, выданный в Гааге...

Пелен заходився втихомирювати мого земляка, а я дивувався тісноті цього світу, який і досі тримається на бюрократичних папірцях, липових

Зміст

<i>Частина перша</i>	7
<i>Частина друга</i>	105
<i>Частина третя</i>	155

Літературно-художнє видання

ШКЛЯР Василь

Самотній вовк

Роман

В авторській редакції

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *Н. Я. Радченко*

Підписано до друку 14.02.2018. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Petersburg». Ум. друк. арк. 11,76.
Наклад 3500 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61052, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@ksd.ua

Шкляр В.

Ш66 Самотній вовк : роман / Василь Шкляр. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. — 224 с.

ISBN 978-617-12-4523-5

«Самотній вовк» (під попередньою назвою «Елементал» удостое-
ний гран-прі «Коронації слова») — найдинамічніший роман Василя
Шкляра, написаний на основі реальних подій. Українець, вояк Фран-
цузького іноземного легіону, отримує надважливе завдання — вивезти
з окупованої Чечні дочку генерала, на яку полюють російські спец-
служби. Легіонер охоче вирушає в «гарячку точку» не лише завдяки
фантастичній винагороді — до Чечні втекла його дівчина разом з там-
тешнім командиром кримінального угруповання. Воїн-одинок розпо-
чинає вкрай небезпечний двобій з московськими людоловами... Але
чим насправді було це завдання і яка роль належала дочці генерала?
Відповідь на це запитання приголомшить найпроникливішого читача.

УДК 821.161.2

ШУКАЙТЕ В ПРОДАЖУ!

Ностальгія

Тінь сови

Ключ

Кров кажана

Залишенець. Чорний Ворон

Маруся

Чорне Сонце

Троща